

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

○○○○○○

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

○○○○○○

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Lipsa de legătură sufletească”.

— Secțiile „Asociațiunei”. —

II.

Înainte de toate credem, că e necesar, să se enunțe principiul, ca numărul membrilor din singuraticile secții să fie *nelimitat*. Nu trebuie considerată ca o distincție numai, ci mai vârtos ca un prilej de muncă intrarea în secții, având fiecare îndatorirea de a-și pune cunoștințele și destoinicia în slujba unei instituțiuni, ce ocrotește știința și literatura.

Sub acest raport, credem că cercurile conducătoare nu vor avea nimic de obiecționat; aceasta cu atât mai vârtos, cu cât s'a lansat ideea, ca în secția școlară să fie denumiți membri corespondenți toți profesorii școlilor noastre medii și seminariali. O extindere a numărului membrilor aduce cu sine un interes neasămănat, mai mare pentru cauza culturală, o strângere a rândurilor prin concentrarea mai intenzivă a tuturor elementelor capabile de muncă pentru acelaș scop

obștesc. De unde vom putea pretinde un interes deosebit pentru mișcarea noastră culturală cutărui intelectual din Bihor sau Maramurăș, care nu are nici o legătură cu mecanismul activității din centru, în afară doar de taxa anuală ce o plătește și de revista »Transilvania«, ce o primește la intervale destul de lungi.

Dacă secțiile singuraticile ar număra 6—8 membri ordinari din diferite centre, aceștia ar avea îndatorirea de a se întruni cel puțin de 3 ori la an, — totdeauna în alt centru — în afară de adunarea generală din Sibiu a secțiilor. La aceasta adunare ar avea prilej apoi referenții singuratici, să constate rezultate reale, cari până aci nu prea ieșiau la iveală și membrii, cunoscându-se mai de aproape și statornicindu-se între ei, raporturi de prietinie mai strânsă, s'ar putea înțelege mult mai frățește și mai intim asupra celor de făcut și de plănit.

Ce legătură mai intimă, ce comunitate sufletească se poate stabili între câțiva oameni, cari se văd odată la an și cari n'au avut prilejul de a schimba idei în mod familiar și de a

micșora astfel deosebiriile sufletești, cari sunt inerente mediului, în care trăește fiecare.

Generațiile ce ne-a premers au trăit într'o izolare completă, am putea zice; de aici se explică stagnarea ce caracterizează viața noastră culturală în deceniile trecute. Un profesor stabilit în Blaj nu mai convenia poate niciodată cu colegii lui din Brașov, Năsăud, Beiuș etc. Se zăvorăia fiecare în odăița lui de solitar și dacă muncia pe teren cultural, munca lui avea timbrul separat al mediului, în care se așezase. Nici o notă comună, nici o năzuință pentru o apropiere sau strângere a rândurilor, la acei oameni, cari erau prietini pe vremea când urmau la universitate, dar s'au uitat în cursul vremii, ne mai având și ne mai căutând prilejul de a se întâlni și a schimba o vorbă, măcar din când în când.

În privința aceasta putem constata un început de schimbare înspre bine la generația mai nouă. Un început numai, în ce privește o apropiere a profesorilor dela gimnaziile noastre, care este a se datora împrejurării, că o mare parte au făcut studiile împreună. Dar prilejul cel

FOIȚA.

Datoria.

I. Agârbicean.

(Continuare).

— Căsătoria, Veturio. O viață nouă, dela care încă nu ști ce să aștepti.

— Ei, să mă ierți, zise repede Veturia așezându-se lângă Eufrosina. Eu știu de-acum ce să aștept dela căsătorie. Ce-ay aștepta altceva decât fericirea mea?

— Chiar asta e, dragă, ce nu putem ști înainte. Căsătoria vine pentru fiecare fată care nu-i urtă, sau are un strop de zestre. Dar la fericire câte ajung?

— Ei asta-i! se ciudă Veturia, e vorbă numai de fericirea ta, și tu te gândești la fericirea lumii întregi. Ce-ți pasă ție că vor fi și căsătorii nefericite, dacă a ta o să fie splendidă.

— Bine, dragă, dar de unde pot să știu asta?

— Nu se ști, ci se simțești. Așa ceva se simțește.

— Bine, dar simțirea poate să te fușele, zise Eufrosina.

— Niciodată! Pe mine nici odată nu mă va înșela, isbucni cu mânie Veturia. Apoi să liniști deodată, tăcneră amândouă un restimp, în liniștea grădinii. Paserile ciripeau prin desimea nucului. Dintr'un prun începu să fluere un mierloiu cu penele de aur, strălucind în soare. Dșoara Veturia batu deodată în palme.

— Acum știu pentru ce ești supărată, zise ea.

— Sunt curiosă să știu, răspunse Eufrosina.

— Dar imi promiți că n'ai să te superi pe mine?

— Cu plăcere.

— Ei bine. Tu iubești — zise Veturia.

— Asta cred că ar înțelege-o ori cine, zimbi Eufrosina.

— O, te rog, numai să nu mă crezi găscuță. Iubești dar nu pe Auton Muntean.

— Pe cine dar?

— Nu știi?

— Nu?

— Ei acum te pui să mințești. Pentru ce te-ai aprins dar la față ca para focului? Să-ți spun pe cine?

— Aștept dela matale.

— Pe Vasile Petra! — zise cu ciudă Veturia.

— Ei, iată!

— Ei, iată!

— Ce-ți trece prin gând!

— Ce-ți trece și ție!

Ori cât ar fi voit Eufrosina să pară acum veselă, nu putea. O undă de tristeță îi stârnă mereu în suflet, și-i întuneca privirea. Poate avuse și Veturia puțină dreptate. Nu dragostea pentru Vasile, căci despre asta își dase bine seama înainte de logodnă, că nu era, ci așa un strop de părere

mai bun de a aduna pe toți într'un mănunchiu cât mai strâns pe oamenii noștri, este de sigur »Asociațiunea«, cu secțiile ei științifice-literare. Să se împărtășească frățeste aceasta muncă culturală, dacă vrem să ajungem la rezultate cu adevărat reale. Altcum, dacă totul se concentrează la Sibiu și la Brașov, membrii reslațiți și izolați din celelalte centre, ușor pot ajunge la ideea, că rolul lor nu are nici un rost, și se vor retrage, lăsând terenul de muncă întreg în mâna celor două centre, cari pare-ni-se totuș nu reprezintă întreg neamul românesc.

Să se împărtășcă munca frățeste între toate centrele culturale, angajându-se toate forțele capabile și dornice de muncă și atunci »Asociația« în afară de roadele concrete — cari până acum nu s'a putut erua — va reuși să înrudească sufletește o grupare de intelectuali, cari până acum trăiau izolați, fără a se cunoaște și a se apropia unul de altul.

Roadele acestei înrudiri sufletești ar fi garanța cea mai sigură a unui avânt cultural fără precedent în istoria evoluării noastre.

Am vorbit mai mult despre profesori în aceste două articole, căci ei alcătuiesc partea cea mai mare a membrilor din secțiuni și pentru-că lor le revine, în primul rând datoria de a se ocupa mai intensiv cu știința și literatura. Dar de sigur, că ceilalți

intelectuali ai noștri, cari se indeletrăcesc mai de aproape cu aceleași lucruri, sunt binevăzuți și salutați cu dragoste în sînal sesiunilor, unde s'au promis atâtea lucruri frumoase până acum, dar de muncit nu s'a muncit decât prea de tot puțin.

O scrisoare a dlui Vasile Stroescu.

Cu ocazia serbărilor semicentenare ale societății studentești Petru Maior din Budapesta, dl Vasile Stroescu a adresat în primăvară comitetului societății următoarea scrisoare:

„Vă mulțumesc pentru invitarea la festivitățile jubileului de 50 ani al societății Dvoastră. Am asistat la serviciul divin de Duminecă, la concert și la serata dansată.

Am avut marea mulțumire, a mă afla între Români adunați din toate colțurile țării, a vedea tipuri românești, costumari, dansuri naționale, cari nu le-am văzut nici odată... Cântarea dsoarei Voileanu și doinele dnei Herbay mi-au făcut o impresie adâncă și vor rămânea, în sufletul meu, ca un fermecător suvenir, pe toată viața.

Am fost bucurat de hotărîrea ce o luasem de a veni dela Lausanne în adins de a vedea serbările.

În seara concertului am întrebat pe un tânăr care era dintre aranjatori — ce vreau să facă cu banii cari se adună. Mi-a răspuns cam iritat de întrebarea mea, că societatea, ca o societate trebuie să dispună de capital, că societatea fără capital nu poate să existe, că societatea dela Viena dispune de un capital mai mare de 70 mii, atuncia când ei au numai vre-o 15 miișoare; și au cheltuieli cu întreținerea anuală, a so-

cietății. Atâta am aflat dela Dumnezeu; s'a scuzat apoi fiindcă mulți i-se adresau și trebuia să le răspundă la toți.

Din ziare am aflat, că aicea sunt la 150 de studenți români și că starea materială a multora e foarte deplorabilă și că în anii din urmă vre-o 20 de inși, cei mai talentați, din cauza sărăciei și-au consumat puterile și sănătatea și au plătit cu viața. Se vede că miișoarele societății nici nu-i încălzește, nici nu-i nutresc, ci se îngrijesc numai de hrana sufletească a tinerimei (și pe cea lume), dar trupurile sunt lăsate în știrea lui Dumnezeu.

Starea asta anormală a înțeles-o lumea adunată: societatea a rămas cu miișoarele ei, plus banii adunați cu serbările, cum se scrie la 6 mii coroane, cari la un loc fac peste 20 de mii, și cari în viitorime se vor îngriji mai mult numai de sufletele tinerimei. Dar s'au găsit oameni, cari să se gândească și la trupurile tineretului.

Ideia i-a venit domnului Emanuîl Ungurean — sufletului nobil ce simte și gândește pentru alții. Dumnezeu a propus, să se adune bani pentru înființarea unui internat, pentru studenții universitari. Ideia fiind cum nu se poate mai oportună, a fost și primită și susținută de cei prezenți. În vre-o câteva ore s'au și subscris peste 20 de mii.

Lumea s'a însuflețit, s'au pornit urări și cuvântări. Între alții dl Vasile Goldiș a spus că suntem o națiune de peste 14 milioane și că crede, că în scurt timp (5—6 ani) se vor dauna vre-o 2 milioane, ca fond pentru înființarea internatului. Cu așa planuri frumoase s'a împraștiat adunarea. Când visurile noastre s'ar împlini, — ar fi foarte frumos. Dar a visa e una, și a veghia, a trăi în realitate, — e alta. A visa înseamnă să-ți aseunzi capul ca ștruțul — ca să nu vezi. În viață, ca să nu dai în gropi tre-

de rău. Ea se simțea intrucâtva datornică dlui Vasile și pentru prietinia părinților, și a lor. Dar de iubit, știa acum că nu-l iubise.

— Știi dragă Veturio pentru ce sunt tristă? Întrebă într'un târziu.

— Acum sunt curioasă eu să știu, răspunse aceasta cercând să se cuibărească mai bine pe scaun.

— Mi-e teamă numai că nu mă vei înțelege.

— Voi cerca să te pricep, dragă prietină înțeleaptă, zise cu o nuanță de batjocură Veturia.

— În zilele din urmă eu m'am gândit foarte mult.

— La logodnic, asta se înțelege, nici n'ar mai trebui s'o spui. Asta se vede pe tine. Ai slăbit îngrozitor și ai să te faci urâtă. Asta am vrut să ți-o spun, și pentru asta am venit azi la tine.

— Știu, draguță, că-mi ești prietină adevărată. Și-ți mulțumesc. Nu m'am gândit însă la logodnic.

— Atunci la celalalt, răsă Veturia.

— Te rog să mă lași să-ți spun, zise cu silă Eufrosina. Nici la celalalt.

— Atunci poate că la moarte! isbucni din nou Veturia.

— Ei, pe tine nu te poate nime îndrepta. Acum, asta e firea ta, zimbă Eufrosina. Nici la moarte, dragă, adause apoi.

Dinpotrivă m'am gândit în zilele din urmă foarte mult la viață.

— Acum am să te ascult ca pe părintele protopop la predică. Simțese că ai să-mi vorbești foarte serios.

— Așa e draguță. Pentrucă însași viața e foarte serioasă. În convingerea aceasta am ajuns în aceste trei săptămâni dela logodna mea. Până acum mi-s'a părut și mie, că viața nu-i decât o jncărie. Ești fată mare, frumoasă, c'un strop de zestre, fii petreci, dansezi, cochetezi puținel cu tinerii, îl faci pe vr'nul nebun. Pe urmă te măriți ca să trăiești și mai departe în răs și veselie. Așa credeam și eu până de curând. Însă acum parcă s'a deșteptat în mine o nonă ființă. Un simț tainic mi-s'a trezit pe care nici nu-l bănuiam că adoarme în mine, și simțul acesta nou îmi arată viața ca o luptă grea și mare, care apasă pe umerii tuturor oamenilor cari au intrat odată în jugul ei.

— Ei bine dragă, dar pe mine de ce nu mă apasă viața? De ce nu ți-a fost și ție grea până acum?

— Nu știu, dar cred pentrucă noi n'am intrat încă în viață. Poate că viața adevărată se începe numai cu căsătoria. Până suntem fete ciripim numai, cântăm adevăratele cântece ale vieții numai după ce ne mărităm, după ce intrăm în viață. Până suntem fete credem că ținta noastră e pretotindenea și nicăirea. De aceea sburdăm în

toate părțile, ciripim câte-o vorbă bună tuturor tinerilor drăguți cari ne ies în cale. Un singur cerc de lumină ne atrage toate mișcările, toate zimbirile și vorbele, precum lumina atrage fluturii de noapte. Acest cerc e căsătoria. Dar noi alergăm zburând spre ea fără să știm ce facem, fără să pricepem că toată sburdălnicia tinerității ni-e dată parcă anume, ca să nu putem cunoaște povara supt care va trebui să ne plecăm grumazii. Dar când suntem pe cale de a ne căsători, se deșteaptă în noi simțul acela tainic, care ne învață și ce-i viața și ce-i căsătoria, mai bine ca părinții, mai bine ca ori ce dascăl sau carte.

— De-așa simțeam tainic să mă fe-rească Dumnezeu, dragă Eufrosina, zise cu vocea scăzută dsoara Veturia. Nu mi-l doresc. Eu vreau să văd viața totdeauna frumoasă.

— Eu n'am spus că, înțelegându-o, viața n'ar mai fi frumoasă. Ci numai că e serioasă și grea. Că e o luptă. Dar o luptă poate să fie cât de frumoasă.

— Iți foarte mulțumesc de așa frumuseță, zise cu răceală Veturia. Eu n'am să gândesc nici odată ca tine.

— Vezi dragă, sunt două lucruri pe cari eu le am iar tu nu, zimbă Eufrosina.

— Și cari sunt acelea, te rog?

— Întâi, eu sunt cu trei ani mai în vrâstă ca tine.

buie să ai ochii deschiși, să vezi și să înțelegi, ca să scapi de desamăgiri.

Să judecăm cazul de față.

Trebuie bani pentru internat, nu zic 2 milioane, dar mai multe sute de mii. S'a spus că suntem la număr 14 milioane, — prin urmare este de unde să se adune banii.

Să vedem cine fac acelea 14 milioane?

Mai întâi 7 milioane frați de-ai noștri din regat. Mă mir că conțați pe dâșii. Când ați avea Dstre cât de mulți bani de dat altora, Vă asigur, că frații noștri din regat, vi i-ar lua pe toți până la cel din urmă filer și încă v'ar întreba — dacă mai aveți de dat, că Dvoastră nu știți ce să faceți cu banii, dar ei au mari idei, numai cât la dâșii nu se găesc bani, — dar odată ce se găesc bani, viitorul tuturor românilor de pe fața pământului printr'âșii va fi asigurat. Lor totdeauna le trebuie și nici când nu le ajung banii. Tot bugetul statului de mai bine de 1/2 miliard. nu-i în stare să-i îndestuleze. După părerea lor statul e dator pe toți să-i căpătuiască și să-i susție. Ei nu știu a da; știu numai a lua.

România a devenit țara funcționarilor: se nasc — bursieri, trăiesc ca funcționari și mor ca pensionari. Mai este chip ca să le ajungă? Ei să se gândească la alții? Națiune, patriotism, — mofturi, reală e numai ființa lor. Poate vă aduceți aminte, sau ați auzit din bătrâni, că Domnul României sprijinea pe toți românii, ori de unde ar fi fost. Da, asta a rămas ca o poveste frumoasă și a trecut ca un vis. Acel Domnitor era Cuza-Vodă, Domn pământean, de cari nu mai rodește pământul României, care-și iubea țara și națiunea, care se aseamănă cu domnii legendari, ce i-a avut Româniea: Alexandru cel bun, Ștefan, Mihai. — El care a sequestrat averile mănăstirei, în folosul țării, singur pentru persoana sa nu s'a folosit cu

nimica... nime nu a îndrăznit să-i propună să-și facă apanaje din moșii închinat de străbuni pentru omenire și binefaceri.

România încă-i tabula rasa, la dâșii acasă este încă prea mult de făcut. Au și ei o mângăere — se bucură, că familia lor regală e cea mai bogată din lume. De acolo, unde sunt asemenea lucruri, DVoastră nu aveți ce aștepta.

Unde mai sunt români?

În Rusia, mai bine de 2 milioane. Aicea nu știu de existența Dvoastră. Știu ei, că peste munți sunt mocani, cari vin pe la bălciuri cu tălângi și tornițe de vânzare, sau vin cu oile la pașunat, dar cine-s și cum sunt, habar n'au.

De bucovineni nu poate să fie vorba, măcar că ei au un frumos fond religios, dar numai știu că este și că ar fi al lor, dar nu-i în mâinile lor și îl folosesc alții.

Să mai pomenim de românii macedoneni, de cei din Sârbia, Bulgaria, Istria, — dar ei figurează numai în statistice, altfel nu contează.

Ei, și cum rămâne?

Rămâne să lăsați frazele goale la o parte și să Vă gândiți numai la aceea ce puteți singuri să faceți. Colecta făcută Vă arată, — acolo sunt toate numele, cari ori când sprijinesc orice fapte naționale. Mai punem 5—10 sau 20 de nume și s'a isprăvit. Poate Veți zice — apoi băncile noastre? La aceasta voi răspunde, că băncile Dvoastre sunt învăscute în pieile cămătarilor, prin cari nu străbate nici un simț omenesc; dacă fac ceva, numai de ochii lumii — și cu niște contribuiri ridicole. Vă rămâne cel de pe urmă mijloc: să adunați banii cu jocul miresei, o perspectivă dureroasă.*)

*) Partea care urmează până la alineatul nou vezi nrul trecut.

Această sumă de bani o dau în onoarea și în numele celui mai mare român ardelen — Ioan Slavici, autorul părintelui Tanda din Sărăceni, dela care prin opul său „Die Romänen in Ungarn“ am învățat a cunoaște și a iubi pe românii din Ungaria. Fondul să se numiască „Fondul Ioan Slavici pentru cassa studenților din Budapesta“.

Dorește societății prosperare și tot binele; iar tineretului român: sănătate, dor fără preget de muncă, și ani mulți și fericiți, spre folosul lor și al națiunii noastre; în tihnă și sănătate să se adape din isvorul cel nesecat al științei, — ca să-și poată întocmi viața pe cât de activă, pe atât de frumoasă; și în viața lor să nu uite mediul, din sudoarea căruia a răsărit și că în tinerețe au fost ajutați și prin ajutor au plutit la suprafață: ca la rândul lor, să nu stea nepăsători, văzând luptele tineretului de a ieși la liman. ci să le dea după putere, mână de ajutor. Primiți Vă rog încredințarea osebitei mele stime către societate stimă și iubire către tineretul român, viitorul nostru.

Vasile Stroescu.

Glasul unui frate. Am cugetat fraților, că noi nu ne vom îndestuli inimile noastre numai cu para insufletirii efemere — durere, ci ne vom mângăi sufletul în rodul trainic al muncii noastre. Am cugetat, că abia va avea timp să se lanseze și să aprindă pretutindenea foc schinteia scoborită din Olympul desnădejdelor pentru încercarea măcar de a scăpa de urgia vremilor, ce cu atâta furie se năpustește asupra noastră și noi, ca sluga rea și necredincioasă ascundeam talantul primit, nu cumva în schimbându-l, să ne aducem mângăiere îndestulării sufletelor noastre și hrană conștiinței acelor inimi, cari durere — sunt lipsite de aceea mare putere, care singură poate fi numai stânca

— Deci bătrână, spuse cu satisfacție Veturia.

— Așa. Bătrână, zimbi din nou Eufrosina. Apoi.

— Apoi?

— În mine s'a trezit acel simț tainic de care-ți spusei.

— Dar ști că vorbești prăpastii soror? Două nimicuri ca astea crezi tu că-l pot schimba pe-un om?

— Sunt convinsă.

— Ei bine, eu o să-ți dau o desmințire strălucită. Vei vedea că n'o să judec în veci ca tine, zise cu ciudă Veturia, și isbi cu pumnul mic și alb în scaun.

— De îndată ce vei avea douăzeci de ani, și de îndată ce vei ști că nu te mai desparte decât o săptămână dela cununie.

— Nu, te asigur că te înșeli. Și mă mir cum ți-au putut trece atâtea pringând, zise Veturia.

— Ști de unde am început? o întrebă veselă Eufrosina.

— De unde? Ai citit vr'o carte, de bună seamă.

— Nu. Am început să mă gândesc la viața familiei noastre.

Veturia o privi cu mirare.

— Acum nu te mai pricep de fel, zise ea. Ochii i-se întunecară puțin.

— Ascultă, dragă. Am început să bag de seamă, ceace puțin observasem până acum, că traiul în casa noastră, decând am

ajuns și eu la pricepere, nu a fost decât o luptă necurmată. M'am gândit la năcuzirile zilnice ale mamei, la greutățile mari pe cari trebuia să le învingă tata. M'am gândit la frații mei cari s'au ridicat prin școli tot prin munca necurmată a părinților. M'am gândit chiar la educația mea. Vai, dulce trebuie să le fi fost odihna, când vor fi avut și ei clipe de odihnă. Am observat apoi viața țăranilor. Schimbând proporțiile, mărindu-le sau crescându-le am băgat de seamă pretotindenea aceea-și luptă. S'atunci mi-am zis: Bine, oare eu să fiu scutită dela legea aceasta care pare generală? Atunci s'a deșteptat în mine acel simț tainic de care ți-am vorbit, și acela mi-a explicat apoi totul.

— Vai, sorioare, dar' te-ai înșelat cu desăvârșire: zise cu bucurie Veturia. „Tu ai observat numai viața dela sate. Și, într'asta, îți dau dreptate. Inșă dragă Eufrosino, tu uiți că n'ai să te măriți la sat ci la oraș! Ah! acolo e altfel viața!“

N'o știu eu și n'o ști tu, de pe când eram la școală? Da, la sate se trăește greu, în continuă muncă, însă la oraș e altceva. Eu atâta numai îmi doresc dela Dumnezeu să mă mărit la oraș.

Eufrosina zimbi, și o netezi pe părul buclat.

— Da, tu poți zimbi, dragă, tu ști că vei trăi în oraș, în lume. Vei vedea ce-i frumos în viață. Vei dansa cât vei avea

plăcere, vei face primbări, vei avea toate distracțiile. Eu însă ce știu unde voi ajunge. Ochii i-se umplură de-odată ca, la la copii, de lacrimi. Era foarte drăguță astfel.*

Eufrosina o sărută pe obraz și-i zise:

— Vezi prea strălucită viață din oraș, crede-mă. Ce puteam noi cunoaște ca fețițe tinere din viața orașului? Noi ce vedeam? Străzile cu cei ce se plimbau, salele de bal cu dansatorii, spațiile de patinat. Dar cunoscut-am noi viața din vr'o familie? Ne-am gândit noi vr'odată că acelea frumoase cucoane ce-și plimbau toaletele pe trotuare din ce iad vor fi eșit pe stradă? Ne-am gândit noi vr'odată că în căsile acelea mari și frumoase, cu perdelele bogate, câte doamne nu se vor juca? Vezi, noi nu știm nimic din viața dela oraș. Căci nu pe străzi și la petreceri poți cunoaște dacă cineva trăiește în fericire sau ba, ci dând de-oparte perdelele cari ascund viața intimă a cuiva.

— Vai, tu ești pierdută de-acum, dragă Eufrosină, zisă cu adâncă părere de rău Veturia. Tu ai început să vezi totul în negru. De-acum cred că nu vei mai putea să ai nici o bucurie deplină.

— Dimpotrivă dragă. Nu văd nimic în negru. Adevărat că nici aurite nu mă văd lucrurile. Văd ceea ce este. Văd viața. Foarte puțin încă, din ceea ce se numește viață. Și, dupăce o serie nesfârșită de as-

solidară, cetățuia neinvinsă a bogăției, a avuției noastre obștești. Și noi azi încă mai sfăm de ameazi!

Cugetam, că precum focul acela, care alege aurul și-l dă binelui obștește, așa focul adevăratei însuflețiri va alege sentimentele altruistice ale puilor de lei pentru ajungerea aceluși scop, care a voit și poate voiește să-l ajungă ideea asocierii moartă născută. Mă măguleam în gândul, că tinerii leviți de acum sunt urmașii acelor deja și în amintire bătrâni stăjeri ai credinței noastre strămoșești, cari dacă s'au însuflețit odată, până nu-și vedeau visul cu ochii, nu-și aflau astimpăr.

Văd, că mulți sunt între noi, cari la apariția simțindu-se slabi, cam așa se gândesc „lasă facă alții, eu mă alătur, ce se mă frământ, căci nici așa nu va fi nimic din încercarea noastră“. Să nu ne altereze de altcum, cum se gândesc unii și alții, ci să zicem „voim“ se facem „să ne asociem acum!“

Nu-mi pot da socoteală, cum dintre circa 200 de teologi, numai teologii din Ungvar, cari în atâtea rânduri au fost pogniți și sunt desprețuiți, au salutat și primit ideea, apoi în 2 scrisori s'au mai alăturat doi clerici.

Așa în veci nu ne vom putea asocia. Asociațiunea noastră putea în altă formă forma, dar în apel fratele nostru s'a adresat către toți, pentru-ca ori-și-care dintre noi să concurgă cu vederile sale la realizarea ideii.

Unde sunt celelalte saluturi? Nu poți face planuri, până nu ai cu cine te pune la lucru.

Vă rog fraților, să nu ne facem uitați! Se facem ceva acum, căci de se începe anul școlar nu e mai timp de a discuta, ci de-a lucra pentru lunile de vară.

După-ce voi vedea interes față de cauză, îmi voi face cunoscute în detalii fraților

pecte subțiri cari se va arăta viața mea, mi-s necunoscute, e foarte firesc să cad pe gânduri. A gândi însă nu înseamnă numai de cât a fi nenorocit, ori a vedea totul în negru.

— Nu dragă, înzădar mai vrea să te îmbuni. Am senzația că te-ai nenorocit. Ori cel puțin că ai îmbătrânit. Da, ai îmbătrânit cu foarte mulți anii zise Veturia.

— N'ai vrea să fii și tu bătrână ca mine? Zimbi Eufrosina.

— Nici odată. Mai bine nu mă mărit în veci! Ce am eu cu lumea, cu viața, cu lupta? Eu mă gândesc la mine. Mă simt și vreau să fiu fericită.

— N'ai vrea să îmbătrânești ca mine nici chiar când ar fi să te căsătorești cu Tudor Pascu? o întrebă zimbând Eufrosina.

— Bătrâno! râse Veturia, ridicându-se repede de pe scaun, aprinsă ca un bujor la față.

Cele două pretine se sărutară și se despărțiră.

III.

Anton Muntean se deșteptă târziu în dimineața aceea de Iunie. Se simțea și acum obosit, capul îi dădea și-i era greu ca de plumb. Venise acasă pe la ceasurile trei din noapte. Băgă de seamă că geamurile dela camera nevestei sale luminează încă, dar el nu mai trecu pe la Eufrosina să-i dea bunăseara ei, desbrăcându-se înaintea, se aruncă în pat ca o bucată de lemn. Deșteptat, acum, privia în tavan și cerca să-și

mei modestele mele puncte de vedere, păreri și eventualele obiecțiuni, cari apoi toate se pot lua la desbatere și așa din mai multe păreri să alegem. ce ni-ar fi nouă mai bun și mai potrivit, pentru-ca să putem și noi zice: „și ideea trup s'a făcut“.

Din acele câteva licăriri nu se poate ațța focul interesului și al nădejzii!

Vremea trece, drept aceea să nu stăm de ameazi! Sfântă ne este noauă proteția că: „Românul este mare și va fi!“ care însă numai atunci să va implini, dacă nu vom sta cu mâinile în sân și dacă nu vom scutura nepăsători din umeri, atunci când cuțitul de moarte ne stă la gât!

Toți aceia, cari poartă cauza aceasta la inimă să se înregistreze în șirul acelora, cari doresc asocierea noastră, ca așa să se înbărbăteze și cei mai slabi de inger și se arătăm lumii, că și către noi s'a adresat bardul nostru când a zis în „Răsunetul său: „Preoți cu crucea'n frunte!“ D.

Biserica și învățătorii. Înainte de asta cu două luni mi-s'a dat dureroasa ocazie să scriu un articol intitulat „Câteva observări sincere“ — în care purceând din dureroasa împrejurare că majoritatea învățătorilor districtului nostru n'au vrut să iea parte la serviciul divin celebrat cu ocazia adunării de primăvară a despărțământului „Morlaca“ al R. I. A. și dintr'o informație primită la câteva zile după adunare despre motivul neparticipării — mi-am ținut de datorință a atrage atenția tuturor asupra unui rău ce trebuie îndreptat: Instrăinarea învățătorilor de biserică.

În nrul 79 al „Unirei“ *învățătorii interesați* îmi răspund, declarând din parte-le, că cele scrise de mine nu corespund adevărului, intru-cât dâșii nu din motivul că „nu le place biserică“ — au lipsit dela

adune gândurile risipite. Gândurile ce-i trecură prin cap seara trecută în societatea alor doi prieteni, cu nevestele lor. Dar, ciudat, gândurile acestea se amestecau mereu ca visurile nopții, și el nu-și putea să-și facă nici o judecată limpede.

Privi cu ochii tulburi, cari îl ardeau încă, ceasul. Erau zece și jumătate. Își aduse aminte că azi e Joi, zi de mărturie în oraș, când îl cercetau cei mai mulți clienți. Se îmbrăca și coborî în cancelarie. Intrădevăr peste doisprezece oameni îl așteptau, cu privirile obosite, cu capetele plecate.

Când îl zăriră coborând se treziră, ca și când ar fi băut ceva răcoritor, îl salutară și unul intră în urma avocatului în cancelarie.

Doi ceasuri trecură până isprăviseră cu toți. Cu cât se adância mai mult în dăverile slujbei sale, simțea cum i-se limpezesc gândurile, cum îi vin mereu clare în minte părți întregi din conversațiile din noaptea trecută. De multe ori îl pune pe client să-i repețească ce-i spusese odată. C'un creion își făcea mici însemnări și abia aștepta să isprăvească odată ca să poată judeca în pace tot ce auzise așeză, tot ce vorbise, și îndoelile cari îi trecură atunci mai tătăi prin cap.

După-ce eși cel din urmă țaran, Anton Muntean trecu într'o cameră vecină, lăsând unele concepte pentru copiat celor doi candidați.

(Va urma.)

serviciul divin, ci cu totul din alte motive, cari cetitorii le pot afla în menționatul răspuns. — Mărturisesc sincer, că această declarație a dâșilor m'a învesălit nespun de mult, de aceea cu nespună bucurie declar că retrag tot ce am scris cu privire la „învățătorii interesați“ și îi rog să binevoiască a considera cele scrise de mine — de ne-scrise.

„învățătorii interesați“ însă își permit a trage la îndoială buna mea credință, prezentându-mă ca pe un calumniator ordinar, atacându-mi așadar onoarea personală, de aceea aflu cu cale totuși a stării mai mult asupra celor scrise de dâșii — „în interesul bunei mele reputații.“

Declar înainte de toate, că pe timpul „Doxologiei“ — așadar înainte de Liturgie toți învățătorii au fost la 50 de pași de biserică — indiferent că de unde și cum a venit. Pe dinaintea altarului au trecut înainte de „fericiri“ — așadar cu totul la începutul liturghiei. — A zice că „n'am aflat de lucru cuvințios a conturba pe cei prezenți“ pe timpul „Fericirilor“ e un lucru atât de ridicol, încât socot de superflu a mai stării asupra acestui punct.

„învățătorii interesați“ — mă învinuiesc că de ce nu le-am spus-o asta direct lor, fără să fi pășit înaintea marelui public. Iată de ce. Când am văzut eu din altar pe învățătorii — cum stau în drum și nu vin la biserică — am rugat pe unul dintre învățătorii din strană să vină în altar și l'am întrebat, că „oare învățătorii de ce nu vin la biserică? El la început a ajuns în încurcatură, s'a recules însă îndat și mi-a răspuns că din întâmplare „comisiile nu și-au isprăvit lucrările“ deci pentru scurtimea timpului trebuie să le isprăvească acum. — Eu numai la câteva zile am auzit că n'a fost lipsă de nici o lucrare a comisiilor. Am fost adevărat în buna credință, că „comisiile“ au fost silite să lucreze în decursul serviciului divin.

Am aflat cu cale a păși în public apoi și din motivul că eram de credință că acest rău începe a se generaliza — așadar natural că a trebuit să scot la iveală necesitatea îndreptării urgente a acestui rău. Că nu dorința de „a mă vedea la gazetă... cu orice“ — mă conduce pe mine — când scriu câte ceva — se vede și de acolo că deși sunt preot de 5 ani — scriu foarte puțin la gazetă — numai după cum mă iartă împrejurările.

„învățătorii interesați“ își permit a trage apoi la îndoială autenticitatea motivării mele: că învățătorilor „nu le prea place biserică“. Declar încă odată, că motivarea mea e întru toate autentică și față cu amenințarea dâșilor cu legile civile îi recer să binevoiască a păși înaintea forurilor civile: acolo apoi le voi devedi autenticitatea informațiilor mele. Aici le mai spun încă atâtă că informațiile mele merg și mai departe: că adevărat dâșii așa au făcut la toate adunările despărțământului și ce e mai mult și-au bătut și joc de învățătorii cari au fost la biserică. Că aceasta e adevărat ori nu, e altă căciulă (vor ști dâșii mai bine) informațiile mele înse sunt absolut autentice, asta să o știți dlor învățătorii interesați!

Toate vițiile își au culmea lor — așa și nerușinarea și obrăznicia. Cam în zilele când am trimis articolul meu la „Unirea“ am întâlnit la gara din Huedin pe autorul

în înțelesul strict al cuvântului al „Intâmpinării“ din Nr. 79 al „Unirei“. Iată ce mi-a spus dânsul cu privire la această chestie: „Am zis și eu cătră ei să mergem în corpore la biserică — dar n'au voit, unul pentru una, altul pentru alta... Au stat în drum și au râs de învățătorul „X.“ care cânta în strană de s'auzia în drum. Apoi despre învățătorul B. din M. poate știi și tu că el e... aici o spus o expresiune prin care a arătat că B. e cantor religiei, bisericii, preoților etc. Răspunde frate cu mâna pe inimă: așa-i? Dacă așadar și unul dintre „învățătorii interesați“ mi-a putut da astfel de informații — mă rog frumos cu ce drept cutează acelaș să tragă la îndoială autenticitatea motivelor mele?”

Sfârșesc. Declar încă odată că retrag cele scrise în articolul din nr. 64 al „Unirei“, declar însă că am fost de buna credință și am scris pe bază de informații ce am scris. Deși eu n'am atăcat onoarea personală a nici unui învățător — ei totuși au îndreptat contra onoarei personale a mele cele mai murdare atacuri — aceste le resping cu toată tăria. Ideia fundamentală a articolului meu însă stă și va sta pentru toate timpurile: *numai până atunci se plătește să susținem școli confesionale, până-când învățătorul nostru va fi — cum zice sasul — „Schul und Kirchendiener“.* Septimiu Popa.

Internatul Vancean de fetițe în Blaj.

Publicare de concurs.

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru susținerea tinerimei în Internatul Vancean de fetițe din Blaj. Condițiile de primire sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, jcare vor se învăța muzica instrumentală vor solvi separat taxă moderată. Separat are să se plătească și didactul de 22 coroane 60 fileri pentru cele din clasele civile.

2. Fiind-că elevele vor avea să poarte vestimente uniforme, se vor solvi pentru aceste câte 36—40 cor. după vârsta fieștecăreia. Uniforma aceasta constă din două șurte cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fieștecare elevă are să fie provăzută cu: 4 toalete simple, câteva șurte, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 camisoane, 6 pantaioni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuși, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 1 saltea de pae, 2 pepteni, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din gielgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 păhar, 1 ulcea de tinichea și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță).

Pentru suma solvită fiește care elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiază 3 plese, c) la cină 1—2 plese. Între aceste, la 10 ore a. m. și 4 ore d. a. câte o jamlă. Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor..

4. Spălat, luminat și încălzit. În fiește care luă elevele vor lua câte o baie, care le costă la an 2 cor.

5. Instrucție practică în cele economice, întru cât instrucția de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alătore: extras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare

Rugărilor pentru primire au să se înainteze Preaveneratului Conzistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fiește care o marcă de 45 fileri, pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispnzate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, 1 Iulie 1912.

Direcțiunea Internatului Vancean de fetițe.

Spicuri.

— Canicula.

De abia au început căldurile caniculare și roadele ei să și observă. P. T. public cetitor de gazete, văzând primejdia în care se află Biserica românească unită, se întrece în ai recomanda mijloace de salvare. Trecem peste recomandăția de-a ne reîntoarce la vechea credință, la sfânta ortodoxie, pentru-că aceasta e o imposibilitate, pe care ori-ce creier limpede o poate pricepe. Foarte caraghioși ne par aceia, cari propun să ne facem ortodoxi, dar nu sub ascultarea metropolitului dela Sibiu, ci sub cel al Ungro-Vlahiei și prin el sub patriarhul dela Târgigrad. Dumnezeule, dar cum nu bagă de seamă gazetarii noștri, că prin publicarea acestor fel de prostii își ofensează cetitorii!

Ca culme mai e preotul gr-cat. poate crâșnicul, căci un preot care stă sub ascultarea mai marilor săi nu poate scrie, că el e de părerea, să nu mai pomenească pe Papa la sf. Liturgie. Și năsbuții de aceste se reproduc pe întrecute, de ziarele noastre naționale! Unde ar fi sf. slujbă, dacă fiecare ar face așa după-cum i-se pare lui mai bine! Eu sunt mânios pe Vlădica, — nu-l pomenesc! Tu pe Impăratul — afară cu el, — celalalt pe cutare sfânt — ce călduri!

Noutăți.

Vlaicu la Orăștie. Aviatorul Aurel Vlaicu va sbura în 4 August 1912 st. n. la Orăștie după-ameazi la 4 ore.

Sârbii din Ungaria încă sunt în poziție de-a primi o lovitură groaznică, prin răpirea autonomii bisericesti. Între frații noștri sârbi s'au încins fierberii aprige, cari la urma urmelor, mai știi, unde vor ajunge?

Ungurii iar văd minuni din turnul de veghe al Clujului. „Ujság“ iar improașcă cu venin asupra noastră, ca și cum „Valahii“ i-ar fi mâncat boii tatăș'o. După atâtea îmbuibări de pe spinarea noastră se mai și întrece. Numai de nu i-ar cădea voia în călcăie.

Petreceri. Inteligența română din Tâmpăhaza și jur invită la *producțiunea teatrală* urmată de petrecere cu dans ce se va aranja Duminică, în 11 August n. Se va juca „O vișoară“, de O. Prie.

— *Inteligența română din Bazna și jur*, invită la petrecerea de vară ce o va aranja la 4 August 1912 st. n. în hotelul băilor comunale din Bazna.

— *Inteligența română din Ileanda-mare și jur* invită la petrecerea de vară ce se va aranja în 24 August n. în sala hotelului din Buzușă.

— *Inteligența și poporul român din Sănmihaiu* invită la Festivitățile ce se vor da din prilejul adunărilor generale, pe cari despărțământul Turda al „Asociațiunii“ și al „Societății pentru fond de teatru“ le va ținea Duminică, la 4 August st. n. a. c. la 2 ore p. m. în Sănmihaiu.

Băile de aur din Zlatna, din 1 Iulie începând sunt în repaos, întrerupându-se săpăturile din cauze cari încă nu-s chiar destul de împezi. La începutul iernii însă se crede că se va porni de nou lucrul.

Pentru cufundători. Pentru încunjurarea multelor primejdii la cari sunt expuși și acești *beduini* cercurile științifice și-au sfărmat capul de vreme îndelungată, cum ar putea născoci un mijloc mai eficace, pentru siguranța vieții lor. Și mai în urmă au și ajuns la rezultat, construindu-se un aparat care nu ăre lipsă de a sta în legătură cu oglinda mării, căci însuș produce aer. Cufundătorul comunică cu suprafața prin un cablu.

Munții de gheață, cari probabil au făcut sfârșitul cine ști câtor vapoare, pe lângă „Titanic“, au fost zăriți din nou, chiar pe locul unde s'a prăpădit „Titanic“.

Vapoarele înștiințate ele între ele de acești monștri, — au luat toate măsurile posibile de-a evita vre-o eventuală ciocnire.

Loviți de trăsnet. Săptămâna trecută au fost loviți de trăsnet patru lucrători, cari întindeau pe timp ploios sârme de telegraf între București și alte localități din apropiere.

Mari ape în Iaponia. În depărtatul Răsărit, între fețele galbene ale Iaponiei băntuie grozav esundări de ape înfri-coșate.

Turcii sunt constrânși să cerșească pace dela Italiani. Din surse cari nu pot fi trase la îndoială, se anunță, că într'un oraș din Elveția s'au început tratativele de pace între italianul Fursinesta și un bărbat de stat turc.

Holera se întinde în țara noastră. Pe lângă localitățile amintite în alte rânduri, s'au infectat de holeră și comitatul Csongrád.

Copil cu trei trupuri. O femeie din America a născut un copil cu trei trupuri, toate trele concentrate într'un singur cap. Copilul mort ca pe o minune l-au dus la universitatea din Hopkins.

Barbirii din Sibiu, cetim în „T. R.“ în urma scumpirii traiului au urcat și ei taxa de serviciu.

Aviz. Târgul de oi în Ssászsebes va fi în 10, 11 și 12 August. Magistratul orășenesc.

Posta Redacțiunii.

V. B. Mai trimite-ne s'alegem.

„Alarmă“. În nr. viitor.

Mai multora. Din pricina grămădirii de material, pe rând!

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajia*, profesor.
(Continuare).

Un nebun înfălept.

Surprinderea de preste noapte a înfricat pe locuitorii fortăreții și mai ales pe femei. Cu toate că războiul civil decurgea mai cu vehemență în provinciile unde hugenoții erau în majoritate, totuși locuitorii din Bretagne nu prea purtau frică de dușmănia protestanților. — Se putea zice că aici era un fel de armistițiu.

După lupta de la Iarnac, hugenoții bătuți cercau pe sub ascuns să-și adune nouă puteri și pentru aceea erau în liniște. — Mai neliniștiți erau cei din Bretagne, căci între ei erau puțini calvini. Aceștia însă s'au înșălat necunoscând furia protestantismului calvin. Libertatea religioasă promisă nu a satisfăcut nici decum partidele. Chiar și cu un veac mai târziu, când protestanții francezi aveau libertate religioasă deplină și când apuse deja fanatismul sălbatic, adese se resculau sub pretext că guvernul nu le-a dat libertatea religioasă promisă. — În realitate se nizuiau să stirpească cu totul catolicismul.

Au ajuns până acolo, că de la regele Ludovic XIV au cerut ca religia catolică — religia de stat și națională — să fie restrânsă numai în anumite locuri. — În o mare adunare, ținută în Saumur au cerut, că orice peregrinaj catolic să fie interzis în orașele și satele în cari locuiesc și numai câteva familii protestante. În felul acesta și numai două-trei familii hunegote împiedeca catolicilor deprinderea pe față a religiei lor sfinte. Când însă guvernul s'a opus să aducă această lovire, protestanții au spus, că vor vota-o ei fără învoirea staturilor. Nu numai au atacat pe catolici în procesiunile lor, dar i-au împiedecat pe preoți să meargă la bolnavi ducând cu ei sfta. Cuminecătură. Dacă vr-n preot catolic îngroapă, protestanții erau prezenți, se batjocoriau cu el, îl intrerupeau și își băteau joc de toată ceremonia catolică. Intrau chiar și în biserică pentruca făcând sgomot să intrerupă sfta missă. În orașele unde erau în majoritate făcea adevărate minuni. Bunăoară în La Rochelle n'au permis catolicilor să-și deprinză cultul lor religios în nici o biserică deși în toată Franța, orașul acesta era curat catolic de veacuri deiarândul.

Așa purtau hugenoții în vreme ce afacerile Franciei le conduce Richelien, marele protector și apărător al protestanților germani. — Nu trebuie deci să ne mire faptul, că protestanții se folosiau de arma cea mai puternică, de opoziție, în vremile când religia lor nu era pe aceeași treaptă cu religunea catolică.

Contele Dubourg își cunoaște cei drept pe vecinii săi dar totuș nu pe deplin. Nu le cunoaște toate planurile. — Era de credință, că în vremea aceasta de armistițiu va cerceta pe amicul său contele Autremont, fără să se teamă, că averea lui va fi conturbată cât de puțin. — Casa și fetișoara lui și-a lăsat-o în grija câtorva servitori bravi, cari au meritat întotdeauna încrederea lui. Hugenoților

nu le-a succes, ca în decursul nopții să asedieze cetatea, După ce prin asaltul lor ar fi trezit întreg satul, deocamdată sau îndestulit, ca în jurul fortăreții să pună câțiva păzitori și astfel să împiedece ieșirea sătenilor. — Apoi în cete singuratică au năvălit în sat și au început măcelul.

Turnurile și vârfurile caselor, cari ardeau se vedeau în depărtare, ca nește stâlpi de foc.

Locuitorii comunei, toți erau cu fețele palide și speriați. Se auziau strigătele și țipetele femeilor.

Nu peste mult s'a potolit totul. Priveliștea era îngrozitoare. Nu se mai auzia decât sunetul flăcărilor și pocnetele grinzilor, ce ardeau și strigătul sălbatic al hugenoților setoși de sânge. Ici-colo vedeai figuri de oameni, cari căutându-și refugiu și urmăriți de hugenoți se depărtau din sat. S'a potolit apoi totul. Măcelul s'a săvârșit. Calvinistii mânau ciurzi de vite înaintea lor și duceau cu sine prăzile răpite, pe cari le-au așezat pe șesul, ce se întindea între fortăreață și pădure. — După ce au jefuit totul au aprins și casele ce au mai rămas. Mai apoi câteva sunete de trumbeți au adunat pe toți jefuitorii la un loc. S'au adunat cu toții în jurul predicatorului, și după datina lor, au ridicat un altar unde au mulțumit lui Dumnezeu, că au putut înfrânge pe inimicii religiei adevărate.

După missă a urmat predica lui Caleb, care conținea blăsteme asupra celor învinși. Zicea Caleb: „În toate satele și orașele pe cari Domnul vi-le dă în mână, să nu lăsați pe nime în viață, căci scris este: Omoară pe amarei, canașeni, farisei etc. și cu deosebire ucideți pe aceia, cari sunt mai răi decât păgânii, pe papistașii idololatrii“...

Cuvintele acestea le-au auzit și aceia, cari erau în fortăreață. Ei erau îngrijiți, căci se temeau de asaltul ce va urma la noapte.

Au crezut însă, că vestea acestei bombardări a străbătut și în vecinătate și catolicii vor grăbi în ajutorul lor. Intraceea se apropia dimineața și hunegoții tăbăreau liniștiți în jurul fortăreții. Ajutor nu se vedea venind de nicăiri. Se părea, că au fost măcelăriți toți din sat, și nici unul n'a putut scăpa de mâna ucigașă a protestanților, pentru ca să ducă vestea și catolicilor, cari locuiau în împrejurime. — Jur în jur nu, cale de două ore nu mai era nici un sat aproape, singur întâmplarea le-ar fi putut aduce ajutor și numai ajutorul grabnic i-ar fi putut mântui. Asediatorii s'au grăbit în pădure, unde auziră sunetele săcurilor.

Căpitanul fortăreții contelui Dubourg era un om bătrân. În absența contelui el conducea oștirea de pază. S'a urcat în turn și privia în depărtare nu sosește de undeva vre-un ajutor? Neobservând însă nimic, l-a cuprins spaima și întristat ofta adeseori zicând:

— Sermana domnișoară, Dumnezeuule nefericita domnișoară.

Lângă căpitan stătea un om mic, îmbrăcat în haine militarești. Acesta mereu îl întreba:

— Nici acum nu observi, că sosește de undeva ajutorul ce-l așteptăm?

— Nu doar se vede, că ție nu mulț țți pasă de situația în care ne aflăm, căci mereu pocnești cu sbicilul ce-l ai în mână.

— Așa crezi? — și-apoi începu ai po-

vesti câte de toate. — Nu trebuie să ne întristăm căci întristarea ne îndispune și mai mult.

— Ce flecărești aici? Nu-i vorbă de întristare, dar sermana noastră domnișoară ce va fi cu ea Dumnezeuule?

— Sermana? Pentruce? Doar e dată în grija ta singură?

— Ași apăra-o și împotriva alor mii de hugenoți, numai de ar aici contele.

— Să nu o omoară și pe ea necinstitorii altarelor.

— Așa-i! Nici contele n'ar putea ajuta nimic în situația aceasta.

— Mă bucur, că prietinel tău se află în siguranță și e ascuns în turnul puternic din castelul contelui meu. Și e bine eu sunt aici. Cred, că voi permite, ca conteasa noastră să ajungă în ghiarale normanilor? Nu! Nu-i permis să se întâmple așa o nenorocire! — Pierderea domnișoarei tale ar fi un mare lucru, dar pierderea contesei ar fi o plagă pentru întreg statul — ar fi o pierdere, pe care ar simți-o lumea întreagă. — Aceasta trebuie să o zică fiecare om, care face asemănare între o roză și alta, sau între o stea și soare, oricare seamănă pe conteasa Gertrand Dubourg cu contesa Blanca Autremont. — Acum pricep pentruce au venit aici în vizită. Aceasta nu a putut fi o întâmplare. — Eu dintru început am fost predestinat să săvârșesc o mare operă și anume să scap îninger din ghiarele multor mii de ingeri. — Așa ceva singur sf. Mihail ar putea face, pentru sf. Gheorghe însă ar fi un lucru mare.

Bătrânul nu prea asculta la cuvintele mele, ci privi întristat în depărtare.

Tinărul ostaș s'a pus pe gânduri. Privia la figura lui Caleb, pe care o examina în depărtare, apoi se plimbă prin coridoarele tăcute ale fortăreții.

— Spune-mi șogore câtă vreme va trece până ce hugenoții ne va ucide și pe noi, ca pe nește jertfe alui Jehova?

— Ce întrebare? Nebune! fericit ești tu când și în împrejurări așa de critice poți să-ți pierzi timpul, povestind nimicuri.

— În stadiul de față tu poți fi foarte fericit șogore!

— Dumnezeuule! Sărmana domnișoară.

— Fără îndoială, va fi ucisă, ca un miel nevinovat și tu vei sta lângă ea ca un păzitor pe care stăpânul tău te-a încredințat cu lucrul acesta. — Să-ți fie rușine prietine mai bătrân!

— Ce pot eu face fătăte?

— Să răspunzi la întrebarea mea șogore!

Câtă vreme mai avem până vor începe asaltul?

— Două ore și se va începe opera grozavă.

— Atunci e vremea să mă înarmez.

— Eu încă mă voi duce să măngâi pe sărmana copilă. Nu-i voi putea duce vestea despre sosirea unui ajutor grabnic, dar am să o amăgesc cu fel de fel de speranțe, în cari nici eu nu cred.

— Dacă tocmai ei de gând să o mângâi atunci mai bine trimite pe altul, căci persoana ta produce teamă și întristare în orice om.

Apoi ambii au părăsit turnul și s'au coborât în curte. Insoțitorul s'a furișat prin coridoarele ascunse și a dispărut într-o odaie unde se puteau vedea diferite lucruri.

Bătrânul și-a sters lacrimile, apoi a suspinat, și în sfârșit s'a oprit lângă odaia în care se afla Gertraud Dubourg cu amica ei Blanca Antremont.

Fetița de șasprezece ani ședea la ferestra cu ochii plânși și membrele tremurânde. S'a speriat cumplit de evenimentele întâmplare azi noapte, iar atacul hugenoților, cari se apropiiau, i-au frânt toată puterea.

Visa-vi cu ea ședea contesa Blanca Antremont. Mai în vârstă decât ea cam cu doi ani. Era de o frumusețe extraordinară. Cuvintele ei de îmbărbătare precum și încreaga ei făptură putea singură să desarmeze pe toți hugenoții.

(Va urma.)

Rutenii din Galiția.

(Continuare.)

Am amintit aceste pe scurt, ca să se înțeleagă mai lesne procedul guvernului la înființarea fondului religios din Galiția.*) El a fost același ca și în restul Austriei. Mai bine de jumătatea tuturor mănăstirilor din Galiția fură cassate și suprimate, iar multor altor fu confiscată averea imobilă. La Lemberg spre pildă, adecă într'un singur oraș, au fost desființate 22 biserici, 8 mănăstiri de călugărițe; conventul și biserica P. Palimilor au fost cedate pentru parohia ruteană, celelalte biserici au devenit casarme și magazine militare. Aceeași gospodărie arbitrară, alutoare și neîndreptătită băntuia pretutindeni. Averea și paralele surpate astfel au servit în parte pentru investițiunea Galiției, în parte într'u cât n'au dat de buzunarul de-a pururea spart al domnilor comisari-confiscanți, pentru crearea fondului religios din Galiția. Ori-cum să fie, averea fondului religios din Galiția se alcătuește astăzi din 10.913 hectare de pământ și pădure dintr'un capital de peste 17,000.000 coroane. Averea mobilă fu taxată (anul 1902) ca valoare de peste 4.400.000 cor. (căci anume cu 2,224.644 reni! Mai există un mic fond religios particular pentru ducatul Cracovian, în valoare de 330.000 cor. Adecă: suma întreagă urcă azi cam la 21,000.000 cor. și ea alcătuește fondul religios pentru toată Galiția dând în procente un venit anual cam 1,023.510 coroane. Ce disproporțiune are între trecut și acest venit present, și de subiect prin buna îngrijire a domnilor conducători! Să se noteze însă, că întreg fondul religios din Galiția se alcătuește exclusiv din averea Bisericilor polone de rit latin! Guvernul dănat rutenilor câteva fundațiuni — a căror procento anuale se urcă la ridicola sumă de 100 coroane! Cu toate aceste procentele scumpe din fondul religios din Galiția ar ajunge de deplin pentru întregirea congruei bis. de rit latin și pentru acoperirea altor nevoi: ba încă o parte din procente s'ar putea revărșa în capitalul de fer — mărindu-l în continuare. Acest procedeu ar fi de almintrelea cel mai sigur posibil și juridic față cu articolul 31 al Concordatului dela anul 1855 încheiat între sf. Scaun și Viena, în care se reînnoiește Biserica drept proprietare a fondului

religios, iar episcopii respectivi drept administratori ai lui.

Era liberală din anii 1870 a răsturnat toate. Concordatul a pierdut vigoarea sa legitimă, — azi dispune Statul, non reclamante Ecclesia, de fondul religios după placul său, primind ori ba întimările episcopilor — ca simplu sfat. Fondul religios, alcătuit din banii Bisericii latine, a fost redus azi la simplul rol de furnizor de parale pentru bugetul tuturor cultelor din Austria, celor catolice, orientale, hausburgiane și elvețiene. Iar fiind-că cu vremea cresc și spesele cultului, decrescând valoarea banilor, de aceea crește cu vremea însuși bugetul. Pe anul 1909 s'a urcat bugetul cultelor la 27,857.506 coroane, fondul religios a prestat: 9,748.615 cor., restul trebuia să fie acoperit din impozitele generale. Anul 1912 el a mai crescut cu un milion: dar aceasta n'are de-a face, considerând enorma sumă a întreg bugetului austriac pe același an, care atinge aproape 3 miliarde.

Astfel în Galiția fondul religios întreține Congrua Clerului latin, dar și a celui rutean. Anul 1903 toate subvențiunile administrative pentru Clerul latin să urcau la 1,021.054 cor., iar pentru cel rutean la 2,800.000 cor. Venitul disponibil al fondului era de 1081.770 cor. el s'a dus pentru acoperirea Congruiei latine și rutene, nevoile celelalte, în genere mai nouă, primesc ajutorare în bani din impozitele comune, care repartisite între poloni și ruteni ne prezintă raportul de 4: 1.

Nici nu le vine în cap polonilor să se tânguească de subvenționarea Bisericii rutene cu paralele lor! Din contra ei, Polonii, au votat în Parlament de două-ori (1898 și 1902) pentru o aprovizionare și dotare mai bună a Clerului catolic, latin și rutean, din Galiția. Dar dacă rutenii tot mai au obrazul să se vaiete străinătății de asupra lor din partea polonilor și de nedreptățile, ce le îndură, — atunci să știe toată lumea, că Congrua Clerului rutean — nemai pomenind dotațiunea proprie zisă, — o au rutenii dela poloni și din banii poloni.

Un singur lucru nu-l putem dăru: adecă scumpătatea și inerția Statului, când e vorba să se înființeze o parohie nouă latină. Rutenii au primit mai mult decât puteau spera.

7. „Concordia“.

Relațiunile reciproce între ambele Biserici cea latină și cea ruteană din Galiția sunt regulate astăzi prin așa zisă „Concordia“, adecă un cuprins de prescripțiuni disciplinare și liturgice întocmit pe baza unui complomis între episcopatul latin și rutean aprobat în urma unor modificări făcute prin sf. Congregațiune de Propaganda Fide de către Pontificul Roman Piu IX., la 6 Octomvrie 1863. Scopul „Concordiei“ mai era a pune capăt unor neînțelegeri juridice și practice, a înlătura abuzurile în legătura cu vânatul sufletelor, a menține nestirbite drepturile secolare și disciplina ritului greco-catolic printre ruteni. Punctul principal și de cea mai mare importanță printre toate decretale „Concordiei“ a fost și ar trebui să fie cel prim Aa, în care se oprește trecerea arbitrară dela un rit la altul fără învoirea deosebită a sf. Scaun. Această oprire privește atât Clerul cât și pe mireni. Deslușind mai de aproape oprirea, decretul C. declară, că nici

botezul primit dela un preot de alt rit, nici sf. Mărturisire înaintea asemenea preot, nici sf. Cuminecătură, nici sacramentul mări-bunzilor nu îndrituiesc ca atare trecerea definitivă la un alt rit. Fiecare este obligat a trăi în acel rit, în care s'a născut. (Să se adauge.) Ori-ce trecere la alt rit, — conștientă sau inconștientă, — făcută fără autorizarea necesară, se va socoti drept nulă și fără valoare, ori-când s'ar destăinui, fie chiar după mulți ani. A. c. Preoților de ambele rituri se întemează aceste dispozițiuni legale, ca obligamânt grav, onerând conștiința, conjunse la cas de călcare cu pedepșile cele mai aspre cum este supresio a divini și privato beneficii, etc... A. c.

(Va urma.)

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.
Redactor respons.: AUGUSTIN GRUȚIA.

(81) 2—2

Concurs.

Pentru edificarea bisericii gr.-cat. din Borgo Mureșeni (Marosbergó) com. Bistrița-Năsăud se escrie concurs de licitațiune minuendă, ce se va ținea în 18 August a. c. st. n. la 10 ore înainte de amiază.

Prețul strigărei este 41.307 cor.

Doritorii concurenți sunt datori a depune 10 % ca cauțiune înainte de începerea licitațiunii, în bani gata, ori în hârtii de valoare austro-ungare.

Senatul bisericesc își rezervă dreptul de a alege dintre întreprinzători pe acela, care ar presta garanță mai mare și s'ar vedea mai capace, fără de a lua în considerație pe cel mai ieftin licitante, care va da senatului bisericesc garanția cerută.

Planul, preliminarul, Contractul și condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria parohială din Borgo Mureșeni înainte de licitare în ori ce timp.

Ofertele în scris sunt de a să înainta la prezidiul senatului bisericesc gr.-cat. din Borgo Mureșeni până la 16 Aug. a. c.

Ofertele sosite după acest termen, apoi acelea la cari nu se aclude cauțiunea corespunzătoare, nu vor fi luate în considerare.

Borgo-Mureșeni în 21 Iuliu 1812.

În numele senatului bisericesc

Vasiliu Nichiti
preot.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlőczy-utca 7. sz.
(88) 82—104 (Központi városi háza mellett).

*) Cine ar dori să afle mai multe despre sf. II. sinodul procedurilor sale, același îi putem recomanda opul: Die Theologische Anstalt am Hofe Joseph II., Geheime Correspondenzen und Enthüllungen de Seiner Majestät. Wien 1868.

În secția morburilor de piele dela universitatea Franz Josef-ină din Cluj, la ordinul directorului prof. Marschalko, se prescriu numai săpunuri igienice de ale lui Heinrich. Calități alese de renume mondial sunt:

SĂPUNUL DE CĂTRAN

(carele a scos din uz produsele străine de acest soi).

Săpunul-chrom ÎMPOTRIVA ASUDATULUI.

Săpunul de pucioasă împotriva mâncării-me și crepăturii de piele.

Împotriva petelor pistrii ale feței șel., cum și în contra atot felul de necurății ale obrazului: Săpunul-Borax.

Împotriva căderii părului: Săpunul de petrol.

Afară de aceste tot felul de săpunuri medicinali, aflătoare în orice apotecă și drogherie. Preț-curent spedează prompt:

Fabrica de săpun medical IOSIF HEINRICH Societate act. în CLUJ (Kolozsvár).

(67) 7-?

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

È admirabilă coperta în mai multe colori, după originalul pictorului nostru F. C. Domșa. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru colori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: Albumul Bunea — Blaj-Balázsfalva sau Librăria semin.

Dr. IZIDOR MARCU:

Teologia pastorală volum I.

Didactică pastorală f. 8° 408

pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica

f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt

indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria

Seminarului teol. gr. cat. din

Blaj cu prețul 9'50 cor.

(82) 2-2

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii greco-catolice din Schiopi-Tordaegres, prin aceasta se reaceară să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 600 cor. adecă șasă sute coroane, la oficiul parohial gr.-cat. din Schiopi cel mult până la 4 August 1912 la 4 ore p. m.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre aceste lucrări anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, descrierea tehnică, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 14 Maiu 1912 sub Nrul 3288, se pot studia zilnic în cancelaria parohială din Schiopi între oarele 8—11 a. m.

Schiopi (Tordaegres), la 25 Iuliu 1912.

Nicolau Racovițan
preot gr.-cat.

Ioan Bologa
curator primar.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5. Edificiile proprii.
recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate 5,146,556-36
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744-
} viață „ 10,981,322-
Fonduri de întemelare și de rezervă . . . cor. 2,520,492-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

15. 76-?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.